

Dobre

Elżbieta Banecka

wypracowania

5 sposobów
na wysokie oceny
z prac pisemnych

ZŁOTE
MYŚLI

Niniejszy ebook jest własnością prywatną.

Niniejsza publikacja, ani żadna jej część, nie może być kopiowana, ani w jakikolwiek inny sposób reprodukowana, powielana, ani odczytywana w środkach publicznego przekazu bez pisemnej zgody wydawcy. Zabrania się jej publicznego udostępniania w Internecie, oraz odsprzedaży zgodnie z [regulaminem Wydawnictwa Złote Myśli](#).

© Copyright for Polish edition by [ZloteMysli.pl](#)

Data: 08.05.2007

Tytuł: Dobre wypracowania

Autor: Elżbieta Banecka

Wydanie II

ISBN: 978-83-7521-270-9

Projekt okładki: Marzena Osuchowicz

Korekta: Sylwia Fortuna

Skład: Anna Grabka

Internetowe Wydawnictwo Złote Myśli

Netina Sp. z o. o.

ul. Daszyńskiego 5

44-100 Gliwice

WWW: www.ZloteMysli.pl

EMAIL: kontakt@zlotemysli.pl

Wszelkie prawa zastrzeżone.

All rights reserved.

SPIS TREŚCI

<u>WSTĘP</u>	6
<u>I. Czego w krótkim czasie nauczysz się z tej książki?</u>	6
<u>II. Bardziej odległe efekty znajomości tego e-booka</u>	8
<u>CZĘŚĆ I.</u>	
<u>TEZA JEST PODSTAWĄ KONSTRUKCJI</u>	11
<u>Rozdział I.</u>	
<u>Najważniejsza jest teza</u>	11
<u>Przykład - twierdzenia</u>	11
<u>Przykład - tematy prac ze względu na zawartość tez</u>	12
<u>Przykład - słabe tezy</u>	13
<u>Przykład - wstęp zawierający jedną, ale dobrą tezę</u>	14
<u>Przykład - wstęp zawierający wiele tez</u>	15
<u>Rozdział II.</u>	
<u>Wypracowanie jak dobra bułka</u>	17
<u>Przykład - tezy i dowody tworzące plan wypracowania</u>	18
<u>Rozdział III.</u>	
<u>Jak odnaleźć tezy?</u>	21
<u>Przykład - zastosowanie „techniki pięciu lektur”</u>	22
<u>Rozdział IV.</u>	
<u>Porządkowanie linii twierdzeń</u>	25
<u>Przykład - wstęp do porządkowania linii twierdzeń</u>	25
<u>Przykład - porządkowanie linii twierdzeń</u>	27
<u>Przykład - dalsze porządkowanie linii twierdzeń</u>	28
<u>CZĘŚĆ II.</u>	
<u>JAK NAPISAĆ WSTĘP DO WYPRACOWANIA?</u>	30
<u>Rozdział V.</u>	
<u>Wstęp - prawo pierwszego wrażenia</u>	30
<u>Przykład - słaby wstęp</u>	30
<u>Rozdział VI.</u>	
<u>Co poza tym można umieścić we wstępie?</u>	33
<u>Przykład - zawartość definicji we wstępie</u>	33
<u>Rozdział VII.</u>	
<u>Od czego zacząć?</u>	35
<u>Przykład - zawartość definicji we wstępie</u>	35
<u>Przykład - definicje strategiczne</u>	36
<u>Przykład - definicja strategiczna</u>	37
<u>Przykład - temat niewymagający definiowania</u>	37
<u>Rozdział VIII.</u>	
<u>Najczęstsze błędy dotyczące wstępu</u>	38
<u>Przykład - zbyt krótki wstęp</u>	38
<u>Przykład - zdawkowe uwagi i banały</u>	38
<u>Przykład - błędny wstęp, zawierający głównie potwierdzenie tezy umieszczonej w temacie</u>	39
<u>Przykład - zbyt szerokie tło we wstępie</u>	39
<u>CZĘŚĆ III.</u>	
<u>ROZWIĘCIĘ TEZ ZAWARTYCH WE WSTĘPIE</u>	41
<u>Rozdział IX.</u>	
<u>Co będziemy rozwijać?</u>	41

Przykład - argument do tezy.....	42
Przykład - budowa rozwinięcia.....	43
Przykład - nieprawidłowe rozwinięcie.....	47
<u>CZĘŚĆ IV.</u>	
<u>KONIEC WIĘCZY DZIEŁO.....</u>	49
<u>Rozdział X.</u>	
<u>Wystarczy powtórzyć.....</u>	49
Przykład - wstęp do pracy, zestawiony z jej zakończeniem.....	50
Powtórzmy najważniejsze zasady dotyczące pisania zakończenia:.....	51
<u>CZĘŚĆ V.</u>	
<u>HAMBURGER W PRAKTYCE.....</u>	52
<u>Rozdział XI.</u>	
<u>Czas na dobre wypracowanie.....</u>	52
Przykład - dobre wypracowanie.....	52
<u>CZĘŚĆ VI.</u>	
<u>POWRÓCMY DO TEZ.....</u>	59
<u>Rozdział XII.</u>	
<u>Tezy, które nie świadczą dobrze o autorze.....</u>	59
Przykład - fragmenty wstępów prac uczniowskich, zawierających błędy w konstruowaniu tez.....	61
<u>CZĘŚĆ VII.</u>	
<u>POWTÓRZENIE NAJWAŻNIEJSZYCH INFORMACJI.....</u>	63
Ad 1) Ćwicz pisanie tez.....	63
Ad 2) Stosuj „technikę pięciu lektur”.....	63
Ad 3) Porządkuj tezy:.....	64
Ad 4) Dobieraj odpowiednie przykłady do tez.....	64
Ad 5) Wprowadzaj „schemat hamburgera”.....	64
5a) Możesz dodać argumenty.....	65
<u>CZĘŚĆ VIII.</u>	
<u>PRAKTYKA CZYNI MISTRZA.....</u>	67
<u>Rozdział XIII.</u>	
<u>Ćwiczenia.....</u>	67
Ćwiczenie I.....	67
Przykłady tematów wypracowań.....	68
Ćwiczenie II.....	70
Przykład - tezy wymyślone przez uczniów.....	71
Ćwiczenie III.....	73
Ćwiczenie IV.....	74
Ćwiczenie V.....	74
Ćwiczenie VI.....	75
Ćwiczenie VII.....	76
<u>Rozdział XIV.</u>	
<u>Odpowiedzi do wybranych ćwiczeń.....</u>	77
Ćwiczenie III.....	77
Ćwiczenie IV.....	78
Ćwiczenie V.....	79
Ćwiczenie VI.....	79
Ćwiczenie VII.....	80
<u>CZĘŚĆ IX.</u>	
<u>POSŁOWIE DLA DOCIEKLIWYCH.....</u>	82

<u>Rozdział XV.</u>	
<u>„Dobre wypracowanie” a rozprawka i esej.....</u>	<u>82</u>
<u>Rozdział XVI.</u>	
<u>„Dobre wypracowanie” a stara matura i aktualne</u>	
<u>wypracowania szkolne.....</u>	<u>85</u>
<u>Rozdział XVII.</u>	
<u>„Dobre wypracowanie” a nowa matura.....</u>	<u>90</u>
<u>PODZIĘKOWANIA.....</u>	<u>92</u>

WSTĘP

I. Czego w krótkim czasie nauczysz się z tej książki?

Stosując zasady opisane w tym e-booku, nauczysz się dobrze konstruować wypracowanie. Najpierw jednak uświadomisz sobie,

że wypowiedź pisemna ma swój szkielet - jak belkowanie drewnianego domu, który bez podpórki zawaliłby się, a posiadając tylko fragment konstrukcji nośnej, przechyliłby się i wykrzywił.

Tymi elementami nośnymi dobrego wypracowania są **twierdzenia ogólne**, które będziemy tutaj nazywali **tezami**.

Fot. Dobre wypracowanie, podobnie jak dom, ma swoją konstrukcję (fot. Marek Majewski).

I. Czego w krótkim czasie nauczysz się z tej książki?

Jednak przewodnim motywem tego poradnika nie będzie porównanie wypracowania do belkowania domu, tylko do bułki przekładanej mięsem i sałatą. Dlatego właśnie na początku rozdziału pojawiła się ikona hamburgera, która będzie Ci towarzyszyła na stronach „Dobrego wypracowania”. Jak się wkrótce przekonasz, motyw bułki dokładnie oddaje ideę warstwowej budowy pracy pisemnej.

Dzięki tej książce poznasz pięć prostych sposobów, które pozwolą Ci dobrze skonstruować wypracowanie. Aby Ci się to udało:

- 1) ćwicz pisanie tez,
- 2) stosuj „technikę pięciu lektur”,
- 3) porządkuj linię twierdzeń,
- 4) dobieraj odpowiednie przykłady do twierdzeń,
- 5) wprowadzaj „schemat hamburgera”.

Wszystkie te sposoby zostaną omówione poniżej.

Chciałbyś pewnie dowiedzieć się, o ile lepsze stopnie za wypracowania będziesz otrzymywał po przećwiczeniu pisania zgodnie z moimi wskazówkami? - uczniowie stosujący się do moich rad i ćwiczący tworzenie twierdzeń, **podnoszą zazwyczaj oceny za prace o stopień lub dwa**, w zależności od różnych czynników. Podstawowe różnice zależą od tego, na ile sprawnym językiem i pięknym stylem wypowiedzi się oni posługują. Dobrych lub złych nawyków w tym względzie nabywa się przecież przez całe życie.

Nie masz się jednak czym martwić. Z mojego doświadczenia wynika, że zrozumienie konstrukcji pracy, wpływa zazwyczaj bezpośrednio lub pośrednio na wykonanie aż **dwóch trzecich** zadań podległych ocenianiu. Dokładniej kryteria te i zależności między nimi omawiam w „Postówiu dla dociekliwych (Rdz II)”.

I. Czego w krótkim czasie nauczysz się z tej książki?

Oprócz typowych sytuacji podwyższenia ocen ucznia o stopień lub dwa, zdarzały mi się również błyskotliwe sukcesy w stosowaniu zaprezentowanej metody. Kilku abiturientów, zagrożonych oceną niedostateczną po niezaliczonej maturze próbnej i wtajemniczonych w sposób konstruowania wypracowania, otrzymało piątkę z wypracowania na maturze właściwej.

Niektórzy maturzyści mówili mi, że gdy zaczynali mówić kolegom o znaczeniu tez, po chwili na przerwie otaczał ich krąg zainteresowanych osób. Niestety, nadal jeszcze zwykła informacja o tym, jak konstruować wypracowanie, jest w wielu szkołach całkowicie niedostępna.

Przewidując, o ile lepsze oceny możesz otrzymywać po zastosowaniu zasad wyjaśnionych w tej książce, zakładam, że oceniający jest skłonny zauważyć Twoje postępy i nie jest szczególnie tendencyjny. Jeśli jednak jest taki i nie doceni Twoich postępów, chcę Cię przekonać, że zdobyte tu umiejętności są ważne dla dobrego funkcjonowania w dorosłym życiu i po prostu konieczne dziś w pracy zawodowej.

II. Bardziej odległe efekty znajomości tego e-booka czyli co ma język polski do rynku pracy?

„Można powiedzieć bez zbytej przesady, że z tego, co mieści się dziś zazwyczaj w programie nauczania szkoły średniej, najbardziej bliskie zawodowemu przygotowaniu do zarządzania jest pisanie wierszy i krótkich opowiadań. A to dlatego, że uczy wypowiedzania się, uczy słów i ich znaczenia, a przede wszystkim daje praktykę w pisaniu. Można też powiedzieć, że nic by tak nie pomogło przygotować młodego człowieka do zarządzania, jak odrodzenie wielce czcigodnej praktyki wygłaszania obrony jakiejś tezy - tyle, że powinno to być częstą, normalną, stałą częścią nauki w szkole średniej, a nie czymś, co trafia się raz i to na koniec nauki”.

Peter F. Drucker

Zacytowanych powyżej słów nie wypowiedziała żadna z Waszych polonistek, ale Peter Drucker, nauczyciel biznesmenów, wpływający na analityków i praktyków zarządzania przedsiębiorstwami na całym świecie.

Podstawową reakcją ludzi stojących wobec nowej sytuacji, jest bardzo często postawienie pytania: co ja z tego będę miał? Prawdopodobnie niektórzy z Was już w przeszłości pytali siebie i innych: po co mi ten polski?

To bardzo trudne pytanie, a jednak postaram się na nie odpowiedzieć w sposób praktyczny.

Młodzi ludzie, przyjmowani w firmach na staże, zaczynają od czarnej roboty: organizując konferencje, redagują pisma i zaproszenia, piszą protokoły i uzupełniają bazy danych, tworzą też prezentacje multimedialne, chcąc jak najlepiej sprzedać ideę czy produkt firmy. A potem na każdym kroku spotykają się z coraz bardziej skomplikowanymi tekstami: hasła reklamowe, biznesplany, projekty, misje...

Żaden pracodawca nie będzie dziś czekał na to, aby jego podwładny zechciał osiąść umiejętności uznawane za podstawowe: czytania, pisanie, mówienia i liczenia. Zarządzający firmą wybierają w sposób oczywisty tych pracowników, którym podstawowe umiejętności nie nastęrczają żadnych problemów.

Na tym jednak nie kończy się znaczenie nauki języka polskiego prowadzonej w szkole. Funkcjonowanie na rynku pracy to życie wśród ludzi, a więc nieustanna obrona własnych granic, wyznawanych wartości i uważanego za słuszne zdania. Człowiek powinien przede wszystkim znać swoje własne przekonania, potem umieć je jasno wypowiedzieć,

a na koniec klarownie i rozsądnie bronić swojego stanowiska w danej sprawie. Temu służy nauka prezentacji, wygłaszania mów, czyli obrona tez, jak mówi Peter Drucker.

Właśnie tezy, czyli twierdzenia, stanowią centralne pojęcie, które powinny poznać osoby, chcące nauczyć się pisania dobrych wypracowań oraz wygłaszania porywających przemówień.